

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Letna naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. — Dopisli se ne vračajo. — Račun pri pošti, hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Telefon št. 30-69.

Leto XVIII.

V Ljubljani, v četrtek, dne 23. maja 1935.

Štev. 59.

Boj proti tuberkulozi

Od vseh ljudskih bolezni zahteva tuberkuloza največ smrtnih žrtev in zato je boj proti tuberkulozi prvovrstna nujnost. Zato je treba tudi le pozdraviti, če se prireja vsako leto protituberkulozni teden, ki naj pouči ljudi o nevarnosti te zavrtnatne bolezni in o sredstvih, ki jih ima danes človeštvo proti tej bolezni.

Toda samo propaganda boja proti tuberkulozi ne zadostuje. Kajti stara resnica je, da je tem več jetike med ljudmi, v čim slabših socialnih razmerah žive ljudje. V svetlih in prostranih sobah se jetika ne ustavlja in tudi dobro prehranjeni ljudje ne postajajo nje žrtve. Raj za jetiko so zato hla in slaba stanovanja, njene žrtve pa slabo ali premalo prehranjeni ljudje.

Skrb za dobra in cenena stanovanja je zato prvo in najuspešnejše sredstvo proti tuberkulozi. Ponovno smo že opozarjali, da bi bila gradnja takšnih stanovanj tudi gospodarsko rentabilna, ker plačujejo primerno najdražja stanovanja ravno socialno najbolj šibki sloji. Treba samo pogledati v razne dvoriščne stavbe in človek se bo začudil, za kakšne prostore plačujejo včasih ljudje tudi do 200 in 300 Din mesečno. Za ta denar bi jim mogla občina ali zasebno podjetje zgraditi že zdravo stanovanje. In čeprav bi morala občina tudi nekaj dodati, bi se ji to še vedno izplačalo, ker bi padlo število bolnikov, za katere mora skrbeti.

Vsako leto bi se mogla in tudi morala zgraditi v vsakem večjem mestu stanovanjska hiša s ceneniimi stanovanji in to bi bil najuspešnejši boj proti tuberkulozi. Danes so gradbeni stroški tako nizki, da ne bi bila zgraditev take hiše prav nobena težava. Vsako leto bi moglo po 50 družin na ta način dobiti zdrava in cenena stanovanja in v desetih letih bi se na ta način storiло za zdravje prebivalstva delo, ki bi bilo vredno vsega priznanja.

Drugo najuspešnejše sredstvo proti jetiki je zboljšanje prehrane revnih slojev. Tudi ta problem, ki je sicer težji, je mogoče gospodarsko pravilno rešiti. Treba le organizirati javna dela, da bo ves oni presežek na žitu, mesu, tobaku, sadju, lesu itd. uporabljen za plačilo javnih del. Z njimi treba dati ljudem možnost zaslužka, pa bo takoj rešeno vprašanje zadostnejše ljudske prehrane. Mesto da zdihujemo, kam bomo šli s svojimi presežki agrarnih proizvodov, jih uporabimo za plačo ljudem, ki so pripravljani za nje izvršiti koristno delo. Je to samo stvar organizacije in rešitev je izvedljiva. Seveda pa brez dobre volje ne gre.

Pa tudi dobre in tlakovane ceste so prav izdatno sredstvo proti tuberkulozi. Tako zdravju škodljivi cestni prah se more odpraviti le s tlakovanjem cest. Naravnost obupno je v vročih poletnih dneh, kadar tudi počasna vožnja motornega vozila spravi cele oblake prahu v zrak. A vse naše ceste gredo skozi eredo ljudskih bivališč in ob nekaterih cestah ljudje sploh ne smejo odpreti oken, ali pa je takoj vse stanovanje polno prahu. Tudi zaradi zdravja ljudi je treba začeti graditi moderne in tlakovane avtomobilske ceste in v protituberkuloznem tednu bi morala biti tudi ta zahteva javno in povsod poudarjena.

Zatreti zlasti vse one osnovne vzroke, ki porajajo jetiko, to je najbolj uspešno sredstvo proti njej in temu sredstvu je zato posvetiti največjo pažnjo. Dvigniti skratka blagostanje ljudstva, omogočiti vsem, da imajo to, kar je življenski minimum, to je najbolj uspešno sredstvo proti jetiki.

Zato se proti jetiki bori tisti, ki skrbi za napredek gospodarstva, ki dela na to, da podjetja prosperirajo in ki odpravi vse vzroke, zaradi katerih ta hirajo. In zakaj danes podjetja hirajo, to smo povedali že mnogokrat in to so utemeljile naše gospodarske organizacije že nešteto krat. Naj se začnejo te zahteve že enkrat izvajati in uresničevati, pa nismo pomagali na noge le gospodarstvu, temveč okrepili tudi ljud-

sko zdravje. To je tudi edino pravočasno delo proti jetiki, dočim prihaja danes dostikrat pomoč, ko je že prepozno.

— V največjo korist vsega naroda bi bilo,

Letna skupščina Zdrúženja trgovcev v Ribnici

Število članstva padlo v enem letu za 52

V nedeljo, dne 19. maja 1935 je bila v Ribnici skupščina združenja ob razmeroma dobri udeležbi članov.

Zveza trgovskih združenj je pozdravila občni zbor in se opravičila, ker ni mogla poslati delegata.

Predsedstveno poročilo je podal predsednik Divjak Josip. V svojem poročilu je med drugim opisal naše splošno gospodarsko stanje, ki je v pretekli poslovni dobi vnovič tako nazadovalo, da mora to nazadovanje navdajati z resnimi skrbmi ne samo nas trgovce, ampak tudi vse odločujoče činitelje v vladi in zakonodajnih telesih. Od početnega števila 309 članov je tekom leta odpadlo 52 članov, dočim smo prejšnja leta redno zabeleževali prirast obratov in članov. Največ odjav obratov zabeležuje lesna trgovina, ki je najpomembnejša gospodarska veja okoliša kot pretežno kmetko-gozdnega okraja, dočim je poljedelstvo popolnoma pasivno. Z nazadovanjem lesne trgovine je tedaj prizadet predvsem kmet-potrošnik, ki tvori glavni živelj tukajšnjega prebivalstva. Odtod izhaja tudi nazadovanje vseh drugih vrst trgovine in ostalih pridobitnikov. Kmet ni več sposoben zadostiti svojim obvezam, zakonita zaščita kmeta pa je prizadela zlasti tudi domače zadružne denarne zavode. Kreditiranje pri njih je prenehalo in trgovec je zašel v velike stiske za poravnavo svojih blagovnih obvez. Poslovni promet se je občutno zmanjšal, poostrišla pa se je davčna praksa, osobito v zvezi z izvajanjem nad vse neprimerne paragrafa 7. davčne novele od 19. II. 1934, po katerem se je minimalna davčna osnova določila po mnogokratniku stanovanjske najemnine pridobitnika, neglede na dosežene dejanske dohodke in celo za vsak obrat istega podjetnika v enem obratovljišču.

Trgovstvo zato upravičeno in z vso odločnostjo ter soglasnostjo zahteva, da se § 7. te davčne novele čimprej ukine.

Nasprotno pa zahteva trgovstvo, da se mesto vednega zviševanja javnih bremen prične z načrtnim gospodarstvom, za katero so naše stanovske organizacije že ponovno stavile konkretne predloge.

Proračun za leto 1935, predvideva: izdatkov dinarjev 27.940.—, prejemkov pa Din 11.201.05, primanjkljaj Din 16.738.95, bo krit s članskimi prispevki, katere ima odmeriti posebni odbor, izvoljen na skupščini.

Poročilo o računskem zaključku za leto 1934, je bilo po poročilu nadzornega odbora odobreno.

Proračun, ki izkazuje 22.300 Din izdatkov in dohodkov, je bil po kratki debati o potrebi štedenja — soglasno odobren.

Članarina se je določila za vse člane enakomerno 30 Din in 10% od čiste pridobnine.

Zvezni tajnik J. Kaiser je razpravljal v svojem govoru o težkočah, ki tarejo naše trgovce v pogledu na razne zaščite, zapore denarja in ustavitve kreditov. Obravnaval je težnje, ki jih ima naše trgovstvo glede krošnjarstva, potništva, zadružništva in tuje kapitala. Ob težkem stanju vsega gospodarstva je potrebna temeljita remedura notranje in zunanje politike v pravcu uveljavljenja vseh gospodarskih skupin naroda v notranjem in zunanem gospodarskem poslovanju.

Ko so se izvolili delegati za zvezno skupščino, je sledila še kratka debata o raznih težkočah v srezu, nakar je bila skupščina zaključena.

še bi se presojale zahteve po oživiljenju gospodarskega življenja tudi s stališča ljudskega zdravja. Vsaj v protituberkuloznem tednu bodi ta misel naglašena.

V tem pogledu stavlja trgovstvo vse nade na novo vlado g. Bogoljuba Jevtića, zlasti ker kaže ta vlada resno voljo, da pri reševanju gospodarskih vprašanj sodeluje s prizadetimi gospodarskimi krogi, kajti vsa konsolidacija države in njen ugled na zunaj in znotraj leži v glavnem v dobrem gospodarstvu.

Predsedstveno poročilo omenja nadalje s posebnim priznanjem delovanje naše Zbornice za TOI in Zveze trgovskih združenj v prid trgovskega stanu.

Končno poudarja poročilo važnost stanovskega tiska in apelira na članstvo, da se z vso vnemo oklene tega tiska, predvsem našega »Trgovskega lista« in »Trgovskega tovariša« ter stanovskih organizacij.

Obsežno tajniško poročilo navaja vse akcije, ki so se izvršile tekom zadnje poslovne dobe v zaščito področne trgovine, tako trgovine z lesom, mešanim in špeci-risnim blagom ter raznim drugim blagom. Med temi akcijami je zlasti omeniti prizadevanje za znižanje železniških prevoznin, za omiljenje deviznih predpisov, ter korake združenja v obrambo pred neloyalno konkurenco konsumnih in nabavljajnih za-drug, krošnjarstva in razne akcije v drugih obrtnih zadevah. Posebno mnogo važnih in uspešnih poslov pa je izvršila uprava v zadevah državnih davščin in taks ter v fiskalnih vprašanjih obče.

Iz blagajniškega poročila, katero je podal blagajnik Šmale, je razvidno, da so znašali prejemki leta 1934. Din 25.502.—, izdatki pa Din 20.659.94, vendar pa s tem še niso bili kriti vsi stroški uprave.

Proračun za leto 1935, predvideva: izdatkov dinarjev 27.940.—, prejemkov pa Din 11.201.05, primanjkljaj Din 16.738.95, bo krit s članskimi prispevki, katere ima odmeriti posebni odbor, izvoljen na skupščini.

Po poročilu nadzornega odbora, prečitane-ga od g. Peterlina, sta bila blagajniško poročilo in predlagana razrešnica soglasno sprejeta. Po daljši debati je bil odobren tudi proračun za leto 1935.

Končno so bili določeni še delegati za letošnje zvezno skupščino.

Skupščina združenja trgovcev v Slovenskih Konjicah

Dne 21. t. m. je bila v Konjicah skupščina trgovcev v Slovenskih Konjicah. Predsednik združenja Martin Šumer se je ob otvoritvenem nagovoru spominjal mučeniške smrti Njeg. Vel. kralja Aleksandra I. Zedinitelja. Zborovalci so počastili spomin s trikratnim »Slava« in enominutnim molkom. Skupščini je prisostvoval sreski podnačelnik dr. D. Dereani, narodni poslanec K. Gajšek in zv. tajnik J. Kaiser.

Narodni poslanec K. Gajšek je orisal v svojem govoru težki položaj gospodarstva sreza in poročal o delu, ki ga bo izvršil v skupščini v interesu trgovstva.

Predsednik združenja M. Šumer je podal nato poročilo o delovanju združenja in zlasti razpravljal o težkočah, ki so nastale za trgovstvo z zaščito kmeta, ki je čisto obubožal. Ostro je kritiziral razpaslo krošnjarstvo in potništvo ter prečital spomenico, ki jo je združenje predložilo vsem odločujočim krogom z zahtevo po izboljšanju gospodarskega položaja.

Tajnik Fink je podal statistični pregled o gibanju članov v preteklem letu.

Ustanovitev urada za devizno kontrolo v Italiji

Italijanski ministrski svet je sprejel zakonski odlok, ki določa ustanovitev posebnega odbora (organa) za vzporeditev določb glede denarnega prometa z inozemstvom. Odlok bo te dni podpisan in se glasi:

Cl. 1. — Pri ministrskem predsedništvu se ustanavlja posebni organ za ureditev vseh razdeljevanj deviz v zvezi z veljavnimi določbami za zunanji promet, za vzporeditev odnosnega poslovanja pri uvozu in izvozu in za ureditev dobav iz inozemstva, ki so potrebne državni upravi.

Cl. 2. — Predsednika odbora z naslovom »višji poverjenik za valutni promet« imenuje predsednik vlade, kateremu je tudi edinemu odgovoren. — Poverjenik deluje v stiku z Institutom za izmenjavo z inozemstvom in sme zahtevati od vseh javnih uprav vse potrebne podatke in pomoč, zlasti podatke o nabavah, ki jih nameravajo skleniti v inozemstvu.

Cl. 3. — Vlada bo poverjenika nemudoma obvestila o vsakem pogajanju z drugimi državami za ureditev prometa z Italijo in se bo tudi udeleževala delgacij za razpravljanje ali sklepe takih gospodarskih pogodb.

Cl. 4. — Poverjenik sme prisostvovati sestankom Odbora zavoda za izmenjavo z inozemstvom. Zavod mu dnevno sporoča stanje razpoložljivih deviz in vse ostale podatke in sestavine, ki jih zahteva. On ima pravico določiti smernice za razdeljevanje prostih deviz in jih sporočiti zavodu.

Cl. 5. — Poverjenik sme prisostvovati posvetom glavnega sveta in tehničnega odbora Nacionalnega fašističnega zavoda za izmenjavo z inozemstvom in posvetom Odbora za vzporeditev.

Cl. 6. — Z dekretom ministrskega sveta se sme k ustanovljenemu organu premestiti osebe iz katerekoli skupine ali stopnje državne uprave in tudi sposobno osebo javnih podjetij pod državnim nadzorstvom. Premestitve so lahko tudi izredne z odlokom fin. ministra.

Cl. 7. — Finančni minister je pooblaščen, da oskrbi v proračunu sredstva za ustanovitev in delovanje tega organa.

Cl. 8. — Podrobnejše o dolžnostih, pristojnosti in poslovanju odbora predpiše predsednik vlade v sporazumu s finančnim in korporacijskim ministrom.

Ta odlok stopi v veljavo z dnem objave v uradnem listu (>Gazzetta Ufficiale«), za uzakonitev se predloži parlamentu. Za prvega višjega poverjenika je bil imenovan grand uff. prof. dr. Felice Guarnieri.

Usoda članka

>Trgovski list« z dne 27. aprila je objavil uvodnik »Vsedržavno gospodarsko konferenco treba sklicati«. Kakor mnoge druge članke »Trgovskega lista« je ponatisnil tudi ta uvodnik zagrebški tednik »Trgovački Vjesnik« v svoji številki z dne 11. maja. Ker nam je za stvar, smo »Trgovačkemu Vjesniku« za ponatis odkrito hvaležni. Ni pa izjemoma »Trg. Vjesnik« tudi navedel, da je članek ponatis iz našega lista in zato je beograjski tednik »Trgovačke Novine« z dne 19. maja ponatisnil naš članek kot članek »Trgovačkega Vjesnika«. Nato pa je »Jutro« z dne 21. maja v članku »Trgovci za sklicanje splošne gospodarske konferen-ce« objavilo daljši posnetek iz članka (ter citiralo pri tem zagrebški in beograjski tednik. Tako je skoraj po enem mesecu apel iz »Trgovskega lista« po ovinku čez Zagreb in Beograd prišel končno tudi v slovenski dnevnik.

To potovanje članka iz lista v list je vendarle tako zanimivo, da je vredno, da ga zabeležimo. Sicer pa naglašamo še enkrat, da smo samo zadovoljni, če od nas propagirane zahteve dovoljuje čim večjo publiciteto brez ozira na to, če se nas pri tem imenuje ali ne.

Uredba o železniški ugodnostni reekspediciji

»Prometni vestnik« je objavil uredbo o ugodnostni reekspediciji, veljavni za osebe, ki so sklenile z drž. železnicami pogodbo in položile predpisano kaveljo. Zaradi njene važnosti prinašamo v posnetku glavne predpise nove uredbe.

I. Splošne določbe.

a) Ugodnostna reekspedicija sestoji v tem, da se za pošiljke, ki se po prihodu na žel. postajo vskladiščejo in odtam spet odpošljejo z železnico, lahko račun vovarina za neprekinjeno razdaljo od prve oddajne postaje do definitivne namembne postaje preko reekspedijske postaje. Na isti način se račun vovarina, ako se odobri ta ugodnost za pošiljke, ki se na srednji postaji ne vskladiščejo.

b) Za katero blago in v katerih postajah se uporablja ugodnostna reekspedicija ter v katerem roku se mora opraviti reekspedicija, določajo tarife.

c) Prejemnik in odpošiljatelj na reekspedijski postaji mora biti ista oseba, tvrdka ali pravna. — Kdo ima pravico reekspedicije, določajo tarife. Taka oseba, tvrdka ali pravna oseba se označi kot reekspedient.

č) Razlike voznine med prekinjenim in neprekinjenim računanjem se poravnava samo v korist reekspedienta.

d) Pristojbine, ki jih doplačuje železniška uprava ob reekspediciji v poedinih teh postajah, in eventualne ostale pristojbine določajo tarife.

II. Kdaj se sme uporabljati ugodnostna reekspedicija.

a) Ta reekspedicija se sme uporabljati samo za blago, za katero je odobrena v smislu tarife, in sicer:

1. če dospe blago v količini, kakršna je določena v tarifi, če je v času vskladiščenja pod nadzorstvom železnice in če se pošlje dalje v teži, ki ni večja od dospele. Pri pošiljkah v razsutem sestoju (a. la tinfusa), ki se pa odpošljajo dalje v vrečah, sme nova teža presegati prejšnjo za težo uporabljene ambalaže, a največ za 5%;

2. ako pošiljka ni bila že prej reekspedirana v kateri postaji naših drž. železnic z ugodnostno reekspedicijo;

3. ako je bila že na prvi oddajni postaji odobrena reekspedicija za celotno progno;

4. ako ni potekel rok, ki ga tarifa določa za vskladiščenje.

b) Pošiljka izgubi pravico na ugodnost, ako niso zanj izpolnjeni vsi pogoji.

III. Računanje vozninske razlike.

a) Vozninska razlika se vrne reekspedientu kot razlika med vsoto voznine od oddajne do reekspedijske postaje in od te do končne postaje in voznino po dolžini celotne proge med prvo in zadnjo postajo preko reekspedijske. Ako leži reekspedijska postaja na prevoznici poti po Kažipotu (Putokazu za relacijo) med ostalima dvema postajama, tedaj se razdalja ugotavlja po Daljinarju za proge jug. drž. železnic, drugače pa s seštevanjem razdalj do in od reekspedijske postaje. — Izračunane voznine iz Aneksa za relacijo od prve do zadnje postaje se smejo uporabiti samo v prvem od navedenih primerov.

b) Ako je voznina od reekspedijske postaje do nove namembne postaje večja kot voznina za razdaljo med prvo in zadnjo postajo preko iste reekspedijske postaje, potem more reekspedient zahtevati povračilo vozninske razlike samo z reklamacijo v smislu § 70. š. S. U.

c) Za računanje celotne proge se uporabljajo tarife, ki veljajo reekspedijskega dne.

č) Pri pošiljkah, ki so v času vskladiščenja izgubile na teži, se račun vozninska razlika samo za težo, ki se odpošlje z reekspedijske postaje. — Ako se pošilja dalje manjša teža, je šteti, da je plačana do reekspedijske postaje voznina samo za to težo.

Ako se mora dalje odpraviti večja teža nego je dospela v postajo, se račun v povračilo samo prva teža tako do reekspedijske kot do nove namembne postaje, in se direktna voznina med tema skrajnima postajama račun po izpisku iz tovrne karte. Za prevešek teže (vreče) se račun voznina od reekspedijske do namembne postaje po tarifi za vtovarjanje blaga. To voznino je vnesti v tovrni list ločeno.

d) Ako je voznina direktna preko reekspedijske postaje in dalje ter v pri-

merih, ko se ugodnost dovoljuje samo na reklamacijo, te določbe ne veljajo, temveč se smatra, kakor da so se pošiljke oddale znova.

e) Ugodnostna reekspedicija se sme dovoliti po postavkah zveznih tarif samo takrat, če je to po zveznih tarifah dopustno.

IV. Izpiski iz tovrnih kart.

a) Za vsako vskladiščenje ali reekspedicijo namenjeno pošiljko izda blagajna reekspedijske postaje izpisek iz tovrne karte in se z njim dokazuje pri reekspediciji izvor tovara.

b) Izpisek se sestavlja točno po podatkih tovrnega lista in tovrne vozovnice (karte), po predpisanem obrazcu. Izpolnjeni obrazec žigosa in podpisuje blagajna za dospelo blago.

c) Duplikati izpiska iz tovrne karte se ne izdajajo. (Dalje prihodnjic.)

Ukrepi za zboljšanje cen in izvoz kmetijskih pridelkov

Odbor za proučevanje možnosti in načina za dvig cen kmetijskih pridelkov je na svoji seji dne 20. maja soglasno ugotovil, da dosedanje intervencije Prizada ne ustrezajo koristim gospodarstva, ker je bil njihov račun trenuten in brez določne smeri. Ta način je bil lokalno, časovno in po metodah omejen le na krog dobro obveščenih oseb.

Pridelovalec in gospodarstvo pa moreta imeti od intervencije korist le takrat, če se višek iz preferenciala uporabi za nakup po cenah, ki se gibljejo po izvojni pariteti v donavskih odjemnih državah. Zato predlaga odbor, naj bo izvoz dovoljen vsakomur, zbiranje pa naj vodi ena centralna ustanova vseh interesentov, tako da bi se Prizadu priznavala samo vloga regulatorja-konkurenta.

Glede oljarje je po mnenju odbora zdaj najvažnejši odkup. Naš pridelalec oljaric se bo že letos približal količini, ki jo potrebujemo doma. Ozimna oljarica bo kmalu zrela. Ker so pa na tujih trgih cene tega blaga zelo padle, je nevarnost, da se naša industrija založi s tujimi oljaricami na škodo naših pridelovalcev. Ta škoda bi utegnila že letos doseči desetice milijonov, a še kvarnejši bi bil njen vpliv na poznejša leta. Zato odbor zahteva, da se cene oljaric na domačem tržišču takoj zavarujejo s primernimi ukrepi, ki jih priznava že dosedanji dogovor z industrijo, ali pa z oljarsko zvezo. Vsako odlašanje bi povzročilo nedogledne posledice, ker bi se zaustavila vsa preorientacija našega kmetijstva. Upoštevati je tudi možno zvišanje uvozne carine in taks za tuje blago, kar bi bilo še najučinkovitejše sredstvo.

Ureditev naše rečne plovbe

V nasprotju z velikim pomenom in kljub velikemu prometu, ki je narasel po vojni od letnih 200 tisoč na 1 milijon ton, je vendar ostalo beograjsko pristanišče ob Savi in Donavi še doslej brez najpotrebnejših pristaniških naprav. Dosedanja mala pristanišča nimajo niti skladišč niti utrjenega brega, razen tega so pa tudi tako majhna, da niti ni mogoč v njih večji blagovni promet. Gotovo pa je, da bo kljub dvema novima mostovima še rasel vodni promet Beograda proti severu in zapadu. Zato je prometno ministrstvo s pristankom finančnega ministra izdalo uredbo za zgradnjo 1000 m dolgega keja na Savi, zgradnjo vstopnega pristanišča in najnujnejših modernih naprav. Dela se prične čez nekaj tednov. Hkratu se prične tudi ureditev ladjedelne Rečne plovbe. Državna rečna plovba ima v svojem parku znatno število pokvarjenih enot, ki ne morejo tekmovali z modernimi iz sosednih držav, ni pa imela sredstev, da svoj park izboljša.

Za ureditev pristanišča in parka Rečne plovbe dovoljeni kredit znaša skupaj 110 milijonov dinarjev in ga bo kriila Državna hipotekarna banka. Tako bo naša rečna plovba vsaj sorazmerno z rečnimi progami popravila svoj položaj med bolgarsko, rumunsko, madjarsko, avstrijsko, češkoslovaško in nemško rečno konkurenco.

Oprostitev poslovnega davka za sir, maslo in mlečne izdelke kmetijstva

Davčni oddelek finančnega ministrstva je izdal glede poslovnega davka za sir, maslo in mlečne izdelke pojasnilo, da ti predmeti, kolikor jih prodajajo kot svoj iz-

delek kmetije, nimajo značaja industrijskih in obrtnih izdelkov, marveč se kot osnovni izdelki ne obdačujejo z davkom na poslovni promet. V zvezi s čl. 159. fin. zakona za leto 1926/27 so tega davka oproščene tudi kmetijske zadruge, ki izdelujejo v okviru I. člena te predmete s posebnimi napravami in stroji.

Uvedba minimalnih cen v obrtu

Glavni savez zanatskih združenja v Beogradu je sprožil akcijo za minimiranje cen obrtniškim izdelkom in določnim delom, zlasti delom s higijenskim pogoji. Povod za akcijo je dala savezu nelojalna konkurenca, ki se širi med obrtniki. Uredba naj bi se sestavila po vzorec nemške zakonodaje zoper nelojalno konkurenco, ki uvaja obrtniška obrambna sodišča s pravico pravno-močnega razsojanja.

Ljubljanski velesejem

Izdelki naše živilske industrije po svoji kakovosti, če ne presegajo, pa gotovo dosegajo inozemske proizvode, so pa od njih mnogo cenejši. Naše gospodinje to dobro vedo in zato kupujejo samo domače blago. Na letošnjem pomladanskem velesejmu v Ljubljani od 1. do 11. junija bo tudi živilska industrija bogato zastopana, saj ne bo menda izdelka živilske stroke, katerega letošnja razstava živilske industrije na velesejmu ne bi mogla nuditi.

Naši gospodarji bodo imeli na letošnjem XV. Ljubljanskem velesejmu od 1. do 11. junija najlepšo priložnost, da si izberejo pluge, brane, kosilne stroje, mlatilnice, čistilnice, slamoreznice, pluge za okopavanje in osipanje, traktorje, lokomobile, motorje in veliko število najrazličnejšega orodja. Vse to bo razstavljeno v posebni skupini pregledno razvrščeno. Delali se bodo tudi praktični poskusi.

Zveza gospodinj prireja v okviru letošnjega spomladanskega velesejma v Ljubljani od 1. do 11. junija svojo razstavo pod naslovom: »Žena in obrt«. Razstava ima namen pokazati, kako se je naša žena praktično uveljavila v raznih poklicih. Obenem pa tudi pred nami razgrniti stremenje današnje žene, da s čim manjšo uporabo časa in energije doseže čim večjo popolnost, zunanjo in notranjo dovršenost svojega dela. Tehnični višek vse razstave pa bo modna revija.

Hladilne naprave, vodne turbine, beneske žage, orodne stroje, stroje za obdelovanje lesa, poljedelske stroje in še mnogo drugih izdelkov naše domače strojne industrije v najmodernejši konstrukciji bomo videli na letošnjem spomladanskem Ljubljanskem velesejmu od 1. do 11. junija. Kdor si namerava nabaviti kakršnekoli stroje ali orodje za svoj obrt, naj si preje ogleda razstavo strojne industrije na velesejmu. Tu bo mogel primerjati izdelke posameznih tvornic ter si tako nabaviti kvalitativno najboljše blago, pa vendar po nizki ceni.

Novo taksno listino

Finančno ministrstvo je dalo z 10. majem v promet nove emisije taksnih papirjev. Izmed starih ostanejo do končne porabe zalog v veljavi: tovrni listi za brzi in navadni notranji in čezmejni promet in za rečni promet.

Novo izdaje so iste ko stare, le da imajo odtisnjeno novo taksno znamko za Din 5— z letnico 1934. Izdane so tudi nove eskontne listine z znamko za Din 2— in letnico 1934, novi monopski in mlinski računi z Din 0-50 in 1—, obračun eskonta z Din 1—, prtljažnica za rečni promet Din 0-50 in 1— in spremnice (sprovodnice) z Din 2—, vse z letnico 1934.

Novo priznanice za najemino so po Din 1—, 2—, 5— in 10—, od teh imata prvi letnico 1934, drugi dve pa 1933. Pogodbene o najemu stanovanj in lokalov po Din 10—, 20—, 50— in 100— so z letnico 1933, po 30 in 200 dinarjev pa ostanejo v rabi dosedanje.

Novo prevozne tarife za riž

Z odločbo finančnega ministra veljajo od dne 28. maja za prevoz oluščene in neoluščene riže nove tarife. Od Rakeka do Ljubljane se plačuje odslej za 100 kg voznina 7,70 dinarjev. Od luščilnice riže se bo delil prevoz na tri vrste, tako bodo od Ljubljane glavni kolodvor do Novega Sada, Pančeva, Slavonskega broda in drugih postaj po količini veljale nove postavke za pošiljke nad 5000 kg, nad 10.000 in za kosovno blago.

Politične vesti

Italijansko-albanska pogajanja o najetju novega italijanskega posojila, ki so trajala že pol leta, so se sedaj razbila, ker bi Albanija izgubila svojo finančno, gospodarsko in vojaško samostojnost, če bi sprejela italijanske pogoje. Zaradi neuspeha pogajanj se je italijansko-albansko razmerje poslabšalo.

Damjan Velčev, idejni povzročitelj majniškega preobrata na Bolgarskem, je ob obletnici preobrata napisal članek, v katerem poudarja, da je preobrat izvedla vojska iz čistega patriotizma in da bo imel ta preobrat s pomočjo vojske in najbolj idealnih bolgarskih sinov trajen uspeh.

Sedanje zasedanje Sveta Društva narodov mora rešiti posebno težka vprašanja. Največ preglavice dela abesinsko vprašanje, dočim v Ženevi upajo, da bo vprašanje o odgovornosti za marsejski zločin vendarle lažje rešeno. Če Društvo narodov ne bi našlo rešitve v abesinskem vprašanju, potem je vojna med Italijo in Abesinijo skoraj neizogibna.

Hitler je imel v torek zvečer svoj večkrat odloženi zunanje-politični govor. V njem je naglašal, da je Nemčija miroljubna, ker hoče do konca izvesti svoj, na najmanj 20 let preračunjeni obnovitveni program. Tudi oboroževanje Nemčije ni v nasprotju z njeno miroljubnostjo, temveč je samo posledica njene neomajne odločnosti, da doseže popolno enakopravnost. Versajsko pogodbo so kršile velesile, ki se niso razorožile, dočim se je Nemčija razorožila. Z Litvo in Rusijo ne more Nemčija skleniti nobene pogodbe, z vsemi drugimi državami je pa pripravljena skleniti nenapadalne pakte.

Nato je Hitler podal v 13. točkah glavne nemške zunanje-politične zahteve. Nemčija zahteva popolno enakopravnost v vsakem pogledu. Podpisati more Nemčija samo one pogodbe, pri katerih sestavi je sodelovala. Nemčija je za sistem kolektivne varnosti le s pogojem, da ne nasprotuje mirnemu revizionizmu. Pripravljena je tudi pod določnimi jamstvi skleniti nenapadalne pogodbe ter letalsko pogodbo. Na morju zahteva Nemčija 35% manj tonaže kolikor je angleškega in 15% manj ko je francoskega vojnega brodograja. Je pa sicer za omejitve oboroževanja in odpravo vojnih sredstev, ki nasprotujejo veljavnim konvencijam Rdečega križa.

Češkoslovaška vladna večina, ki je znašala v prejšnjem parlamentu 179 poslancev, šteje po nedeljskih volitvah samo 159. Skoraj gotovo pa je, da stopijo v vlado tudi obrtniki in bi s tem narasla vladna večina na 176 poslancev, kar bi popolnoma zadostovalo. Skušali pa se bodo pritegniti v vlado tudi zastopniki Nemcev, ki pa ne bi bili iz vrst parlamentarcev, temveč iz vrst strokovnjakov.

Končni rezultati češkoslovaških nedeljskih volitev so znani le za parlament, ne pa še za senat. Češkoslovaške stranke so dobile skupno 195 mandatov, Nemci 66, komunisti 30, Madjari 9. V prejšnjem parlamentu so imele češkoslovaške stranke le 190 mandatov. Okoli 2 milijona volivcev ni bilo vpisanih v volilnih imenikih in zato niso mogli glasovati.

Od čeških strank so še vedno na prvem mestu agrarci, ki so prejeli 71.000 glasov več kakor leta 1929, a so kljub temu izgubili 2 mandata. Češki socialni demokrati, ki so prejeli približno enako število glasov več, so izgubili celo 3 mandate. Henlein, ki je dobil največ glasov, bo kljub temu imel 1 mandat manj ko češkoslovaški agrarci.

Avstrijski zunanji minister Berger-Waldenegg se je sestal v Taboru z dr. Benešem. Do sestanka je prišlo na češkoslovaško povabilo, v glavnem pa se je razpravljalo o dnevnem redu bližnje rimske konference.

Knez Starhemberg je objavil v »Innsbrucker Nachrichten« protest proti vmešavanju hitlerjevcev v južno-tirolske zadeve. S svojo agitacijo da zavajajo hitlerjevci ljudi samo v nesrečo, ker prihajajo v nasprotje z italijanskim kazenskim zakonom. Drugo vprašanje pa je seveda, če ne bo Starhembergov protest rodil čisto drugačen uspeh, kakor si ga sam želi.

Lord Rothermere, ki je bil edini odkriti zagovornik nemškega in madjarskega revizionizma, je sedaj objavil članek, v katerem se slovesno odreka svojega revizionizma. Pravi, da je spoznal, da vodi ta revizionizem samo v vojno in da sili Anglijo k oboroževanju. Zato je proti temu revizionizmu.

Litvinov je odbil nemško povabilo, da se na poti v Ženevo ustavi v Berlinu, ker se mora po sklenitvi francosko-ruske zveze o tem najprej posvetovati s Francozi.

Denarstvo

Prva tranša posojila za javna dela razpisana

Ker so že razpisane in tudi oddane nekatere licitacije za javna dela iz enomilijardnega posojila, je razpisal finančni minister prvo tranšo tega posojila v višini 100 milijonov dinarjev. Izdani bodo 5% boni, ki se bodo amortizirali v petih letih. Krediti se smejo uporabiti samo za ona dela, za katera so bili določeni. Prva tranša posojila je že v celoti podpisana.

Vprašanje inflacije v USA

Isti dan, ko je finančni minister Morgenthau poudarjal, da bi Združene države podpirale akcije za stabilizacijo tujih valut, je ugledni ekonom profesor Kemmerer izjavil, da so Združene države sev. Amerike na robu inflacije, kakor je bila Nemčija po vojni. Menda ni v USA nikogar, ki bi dvomil, da mora Amerika doživeti prej ali slej veliko kreditno in denarno inflacijo, katere posledice so nepredvidne. Če bo sprejet Patmanov vojaški zakon, pomeni to novo tiskanje bankovcev za izplačilo pokojnin vojnim veteranom.

Kakor se zdi ta položaj države tujim opazovalcem resen, mislijo nekateri predsednikovi svetovalci vendarle, da bi se dala stvar narediti, ker je sedanje kovinsko kritje dolarja 160 %no. Opravili bi to najraje še pred volitvami leta 1936., da se ne pripeti kaj hujšega. Boje se zlasti najostrejšega Rooseveltovega tekmeca, louisijanskega »diktatorja« Hueya Longa. Gotovo pa ministrov govor ni koristil mednarodni valutni stabilizaciji. USA zbog notranjih političnih vzrokov ne morejo uvesti jasne in trajne denarne politike, ki je sine qua non mednarodne stabilizacije.

*

Vsi italijanski državljani in italijanska podjetja, ki imajo svoj sedež v Italiji, morajo v teku 20 dni deponirati vse tuje vrednostne papirje pri Italijanski banki.

Zakladni minister Chamberlain je izjavil, da je stabilizacija ena prvih najbližnjih nalog angleške vlade. Zaenkrat vlada še proučuje položaj, toda z namero, da v ugodnem trenutku nastopi, če bo prepričana, da bi mogla biti njena akcija uspešna.

Roosevelt je izrekel svoj veto proti inflacionističnemu zakonu Patmana, po katerem bi se izdali za dve milijardi bankovcev za bivše vojne udeležence.

Po izkazu švicarske narodne banke z dne 15. maja se je njena zlata podloga znižala za 77,8 na 1267 milijonov švicarskih frankov. Istočasno pa se je znižal obtok bankovcev za 34,2 na 1252,9, obveze na pokaz za 45,1 na 247,2 in druga pasiva za 0,2 na 67 milijonov švicarskih frankov.

Zadnji izkaz Francoske banke izkazuje znižanje zlatih rezerv za 344 na 80.283 milijonov frankov. Istočasno se je zmanjšal obtok bankovcev za 632 na 82.652 milijonov frankov.

Švedska vlada je predložila parlamentu zakonski načrt, po katerem bo Narodna banka še nadalje oproščena dolžnosti, da izplača bankovce v zlatu.

Fuzija varšavskih bank. Občni zbor varšavske Bank Handlowy je potrdil pripravljeno fuzijo z zavodom Bank Anglo-Polski. Za predsednika nadzornega odbora je bil izvoljen bivši zunanji minister Zaleski. Združeni banki sta bili dve največji poljskih denarnih zavodov.

Delavske mezde še vedno padajo

Ouzd je izdal statistiko o zaposlenosti delavstva v aprilu in o delavskih mezdah.

Po tej statistiki je bilo vseh zavarovancev 77.412, za 37 več ko v aprilu 1934 in za 3994 več ko v marcu 1935. Padev v primeri z lanskim letom je nastal v prvi vrsti zato, ker so se izločili iz zavarovanja delavci na račun bednostnega fonda in nekateri poljedelski delavci.

Statistika zaposlenosti jasno dokazuje, da se je konjunktura za tekstilno industrijo že nehala. Dočim je preje število zaposlenih delavcev v tekstilni industriji stalno raslo in doseglo v novembru 1934 s 13.481 delavci svoj maksimum, je od takrat stalno padalo ter znašalo v aprilu leta 1935. le še 12.353 delavcev.

Delavske mezde so povprečno nazadovale v aprilu za Din 0-25, v prejšnjem mesecu se za Din 0-32. Nazadovanje delavskih mezd se torej polagoma ustavlja. So pa tudi ponekod dosegle delavske mezde že itak svoj minimum.

Odstotek bolnikov je še vedno znaten in dosega pri ženskah celo 3-06%.

Ljubljanska borza v letu 1934

Iz poročila borznega sveta

Iz poročila borznega sveta, ki je bilo predloženo občnemu zboru borze, posnemamo:

Splošna slika gospodarskih razmer je ostala v letu 1934. bistveno neizpremenjena. Gospodarski eksperimenti, čeprav teoretično dobro podprti, niso vzdržali praktične preizkušnje. Po kratkem pregledu gospodarskih razmer v Angliji, Nemčiji, v Podonavju ter drugih velikih državah prehaja poročilo na gospodarske razmere v Jugoslaviji.

Dočim so državni dohodki Jugoslavije od leta 1931. do 1933. padli za 1.653 mil., so se v letu 1934. povečali za 524 milijonov dinarjev (kar je posledica poostrene davčne prakse).

V plačilni bilanci Jugoslavije ni bilo večjih izprememb.

Narodna banka tudi v letu 1934. ni izpremenila svoje ostre deflacijske politike, in so bile v tem pogledu vse intervencije gospodarskih krogov brezuspešne. Tudi obrestne mere ni znižala Narodna banka v tej meri, kakor bi bilo potrebno v interesu našega gospodarstva.

Tečaj dinarja je ostal skoraj vse leto neizpremenjen, tudi obtok bankovcev in kovane denarja se je le malenkostno povečal. Ker se ni izpremenila gospodarska politika Narodne banke, se tudi kreditni trg ni mogel razviti.

Poslovanje denarnih zavodov tudi še lani ni bilo normalizirano. Izdani ukrepi so se izkazali kot nezadostni.

Položaj naše industrije se je zboljšal glede produkcijske kapacitete. Zaščitne carine, kliringi in druge nevspečnosti so dale tujemu kapitalu pobudo, da je ustanovil v naši državi lastna podjetja.

Naša trgovinska bilanca je bila tudi v letu 1934. aktivna. Ves promet se je povečal za 1.191 milijonov Din. Povečal pa se je predvsem uvoz. Skupno je izvoz narastel za 148%, uvoz pa 239%.

Lesno tržišče

Lesni trg je za nas eden najvažnejših trgov. Od dobro uspevajoče lesne trgovine je odvisen položaj kmeta, ker je zanj lesna kupčija nadomestilo za izgube pri poljedelstvu. Kljub temu pa nas je leto 1934 zateklo nepripravljeno, da smo znova doživeli neprijetna presenečenja. Zlasti je trpela lesna trgovina, ker še vedno ni bila izvedena organizacija našega lesnega gospodarstva. Upamo, da bo z ustanovitvijo centralne organizacije omogočena racionalna produkcija kakor tudi dobra prodaja lesa v tujino.

Naš glavni odjemalec lesa Italija je tudi lani favorizirala avstrijski les. Zato so avstrijski izvozniki dosegli za les mnogo višje prodajne cene ko naši. Mnogo so trpeli naši izvozniki tudi zaradi odredbe o zavarovanju valute, mali producenti pa še zaradi predpisanih dokazov o plačanih davkih.

Mehak rezan les. Količinsko je izvoz mehkega rezanega lesa nadkrilil onega iz l. 1933, vendar pa je popolnoma izostal finančni plus. Prodajal se je le les slabše kvalitete, ker je severna Italija, ki je predvsem interesent za I. in II. vrstni les, kupovala pretežno avstrijski les. Poleg tega zahtevajo sedaj kupci tudi strokovno izdelavo lesa. Za izvoz je prišel v poštev le III. in IV. vrstni les tip »Styriac«, t. j. jelka. Gorenjski les se je zaradi prenizke cene plasiral le slabo.

Tesan les je specialiteta Slovenije in se je primeroma precej izvažal. Zaključevalo pa se je le v določenih dimenzijah, ker nihče ne pripravlja lesa na skladišče. Zbog manjšega povpraševanja iz Grčije se je poslabšala kupčija v filerjih. Po razmeroma dobrih cenah so se prodajali trami od 1/4 do 1/2. Močnejše dimenzije so bile zaradi italijanskih carin malo iskane. Zaloga debelih tramov je bila ob koncu leta še znatna. Še slabša je bila trgovina v bordenalih.

Drva, oglje, odpadki. Zaradi mile zime je bila kupčija z drvmi neugodna. Mnogo protestov je bilo zaradi preperelosti blaga. Poleg tega je cena drvam padla tako zelo,

Že v 24 urah harva, plesira in ko-mično suši obleke, ključke itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manjote. Pere, suši, munga in lika domače perilo **tovarna JOS. REICH** Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 2. Telefon št. 28-72.

da se produkcija ne izplača več. Ugodnejši je bil izvoz oglja in se je produkcija oglja povečala. Zaščitna carina na uvoz oglja pa je dala občutiti konkurenco iz Julijske Benke.

Trdi les. Produkcija hrastovine se je omejila na podnice, neobrobline plohe in frize. Podnice in neobrobline plohe so šli za italijanske tvornice vagonov. Frizi pa so se porabili doma za izdelavo parketov. Cene frizom so padle zaradi majhne gradbene delavnosti. Močno se je čutila konkurenca boljšega slavonskega blaga.

Bukovina. V začetku dobri izgledi so se pozneje poslabšali. Zaključene so bile večje količine testonov in obrobjenih plohov I. in II. kakovosti. Povišanje italijanskih carin je uničilo vso kupčijo z bukovino.

Izvoza hrastovih in bukovih pragov zaradi nizkih cen ni bilo. Pri domači porabi pa naš mali producent ni mogel participirati, ker so vse licitacije v Beogradu.

Od plemenitega lesa smo izvozili precej bukovih furnirskih hlodov, nadalje javor, jesen, češnja in hruško, te pa v neznatnih količinah. V odstotkih je padel v primeri z letom 1930 na ljubljanski borzi promet z deskami in plohi za 63%, remelji za 98% in trami za 88%. V primeri z letom 1933 pa se je promet v deskah in plohih nekoliko popravil.

Žitno tržišče

Skupno je znašala po uradnih podatkih žetev pšenice v Jugoslaviji 18.59 milijona centov, od katere bi preostalo za izvoz približno 1 milijon centov. Od lani pa je preostalo za izvoz še 1 in pol do 2 milijona centov, da bi znašal skupni preostanek za izvoz 2 in pol do 3 milijone centov pšenice. Ker je žetev v Jugoslaviji zelo zgodna, bi mogla Jugoslavija svoj pridelek ugodno prodati v začetku sezone v sosednje pasivne kraje. Ko je bil izvoz pšenice prost, se je tudi v avgustu največ izvažalo. Neokreten aparat Prizada pa tej nalogi ni kos in izvažali smo samo v Češko in Nemčijo. Potrebno je, da se zopet uvede svobodna trgovina. Mnogo je škodovala našemu izvozu profilik-pšenica, ki je pa ni mogoče zatreči s kazenskimi sankcijami kakor to poskuša Prizad.

Koruze smo imeli za izvoz 12 milijonov centov. Kupčija s koruzo pa ni ugodna, ker močno konkurira argentinska koruza. Izredne važnosti je za izvoz koruze razvoj kliringškega prometa z Nemčijo, ki sedaj nikakor ne zadovoljuje.

Jčemen, oves in rž so večimona že razprodani. Izvoz rižola je bil ugoden. Žitna trgovina in mlevska industrija sta v zelo težkem položaju ter je moralo več žitnih trgovin likvidirati, več mlinov pa ustaviti svoje obrate.

Promet na ljubljanski borzi se je v žitu gibal takole (vse v tisočih Din):

	1930	1931	1932	1933	1934
koruza	1.899	667	499	151	382
pšenica	3.711	1.996	1.312	764	296
rž	—	65	—	31	17
jčemen	77	65	20	—	—
oves	128	68	35	—	—
soršca	—	—	33	—	—

Devizni, valutni in efektni trg

Devizni režim je ostal tudi v l. 1934 neizpremenjen, v kolikor se ni razvijal v privatnem kliringu. V vsej državi je znašal devizni promet: l. 1931 12,8 milijarde, l. 1932 je padel na 4,4, l. 1933 na 3,9 in lani se je popravil na 4,5 milijarde Din. Od tega odpade na kliringške posle 3.162,5 milijona Din, ostanek pa na čiste devizne posle, ki so se lani povečali za 84,8 milijona Din.

Devizni in valutni promet na ljubljanski borzi je padel v primeri z l. 1930: l. 1931 za 10,9%, l. 1932 za 84,1%, l. 1933 za 86,8 in l. 1934 za 82,3%.

V primeri z drugimi borzami se je gibal promet na ljubljanski borzi takole (vse v milijonih Din):

	1931	1932	1933	1934
Beograd	1.771,0	436,5	475,8	809,3
Zagreb	3.212,1	555,9	509,4	775,4
Ljubljana	854,2	151,8	126,9	170,6

Pred dvema letoma smo imeli zasebni kliringški promet le z Avstrijo, danes ga imamo tudi z Anglijo, Grčijo, Madjarsko in Španijo. Zasebni kliringi so se dobro obnesli, seveda pa ne dajejo teh prednosti, kakor svobodni promet, ki pa danes sploh ne obstoji več.

Tečajni efektni izkazuje lani skoraj linearni porast. Tako se je dvignil tečaj 7% investicijskega posojila od povprečnih

Pomnite
1.-11. junij
XV. VELESEJEM
V LJUBLJANI

Pregled domače produkcije

Posebne razstave: Gasilska razstava
Mo na revija - gospodinjstvo
Salon avtomobilov
Pohištvo
Mele živali

POLOVIČNA VOZNIHA na železnici, parobrodih in avijonih.
Razstavišče obsega 40.000 m².

Din 58 v januarju na 70 v decembru, 8% Blaira od 40 na 63, 7% Blaira od 37 na 55, 7% Seligmanna od 55 na 65, 6% begluskih od 42 na 56, 4% agrarnih od 29 na 41 in vojne škode od 286 na 335 Din.

Effektni promet je znašal po vrednosti na ljubljanski borzi l. 1932 31.000, l. 1933 258.000 in l. 1934 293.380 Din.

Največ zaključkov je bilo storjenih v vojni škodi (za 124.000), v agrarnih obveznicah (za 81.000) ter v investicijskem posojilu.

Ce podamo še kratek pregled o dosežanih uspehih ljubljanske borze, potem vidimo, da je promet na borzi do l. 1929 stalno rasel in se dvignil od 8,1 v l. 1924 na 1.004 milijone v l. 1929, nato pa je stalno padal, dosegel v l. 1933 s 130 milijoni najnižjo točko in se lani zopet dvignil na 173,4 milijona Din. Največji promet v lesu je bil dosežen v l. 1928 (20,5 milijona), najmanjši pa lani (2,19 milijona). V oglju največji l. 1929 (1,4 milijona), najmanjši lani (5.850), v žitu največji l. 1928 (10,2 milijona), najmanjši lani (0,6 milijona), v efektnih največji l. 1926 (9,9 mil.), najmanjši lani 1932 (0,13 mil.), v devizah največji l. 1930 (956 mil.), najmanjši l. 1933 (126,4 milijona) in v valutah največji l. 1932 (3,4 milijona) in najmanjši l. 1928 (nič) ter l. 1927 (14 tisoč) in lani (69,7 tisoč) dinarjev.

Zunanja trgovina

Večji izvoz bavksita v Nemčijo

Iz Šibenika je te dni odplul proti Nizozemski velik trgovski parnik »Securitas« z 8000 tonami bavksita. To je doslej največji tovor bavksita, kar ga odpravlja šibeniško pristanišče. Promet bavksita se pa splošno dviga in je bila pred kratkim sklenjena pogodba za izkoriščanje ležišč pri Drnišu med nemškimi tvornicami in družbo »Adria«. Družba se je zavezala, da dobavi v petih letih določne velike količine. — »Adria bauksite« je bila že zmanjšala produkcijo, a bo zdaj znova povečala število delavcev. Ves izvoz bo šel preko Šibenika.

*

Slaba letina za šlive se obeta v Bosanskem Posavju. Ze v razevetu se je opazil letos zastoj. Ostalo dreveje pa so zadeli pozneje razne vremenske neizgode in končno pritisnil mrz, ki je zasušil plod. Računajo z zelo slabo letino. Škoda je veličanska zlasti za kmeta, ki mu ostane tako samo še upanje na pridelek koruze, pri kateri se je letos posev znatno povečal.

Trgovinska pogodba med Rumunijo in Madjarsko je potekla, vendar pa se stara pogodba še nadalje uporablja od obeh držav.

Ameriška avtomobilna industrija je v prvih štirih mesecih t. l. izdelala 1,55 milijona osebnih in tovornih avtomobilov, za pol milijona več ko lani. Letošnja proizvodnja pa je še vedno za več ko pol milijona voz manjša od one v konjunktornem letu 1929.

Letina bombaža v Braziliji se končno ceni v severni Braziliji na 38 tisoč bal po 478 funtov in je proti lanskemu večja za 300 tisoč. Celotna brazilska letina bombaža pa bo dala menda nad poldrugi milijon bal in bo za 600 tisoč bal večja ko lanska ali za 63%, proti l. 1932/33. pa celo za 245%. Zaloga neameriških dežel, ki pridelujejo bombaž, so se zaradi povečanega konsuma zelo zmanjšale.

Burmanska petrolejska družba je zaključila računsko leto z 1-657 milijona funtov dobička, za 354 tisoč manj ko lani. Tudi 15% dividenda je nižja ko lani (20). Vzrok padca je huda tuja konkurenca na indijskem trgu.

PUUCH

novi lahki model kromiran z
novo zavoro na prednjo os,
na ugodna mesečna odplačila

Cenik se pošlje na zahtevo brezplačno!

Ign. Vok

LJUBLJANA, Tavčarjeva št. 7
Podružnice: Kranj, Novo mesto
Celje: Miklošičeva 2

Nove knjige

Monumenta artis Slovenicae

6. snopič

Sesti snopič tega našega monumentalnega dela je posvečen »Poslednji sodbi«, eni najbogatejših zasnov poznega srednjega veka. V Sloveniji so ohranjene te poslednje sodbe: Na notranjščini zapadne stene v Muļjavi (1456), v cerkvi v Krtini (3. četrtina 15. stoletja), na severni steni prezbiterija v Mengšu (sredi 15. stol.), na slavoloku prezbiterija v Zirovnici, v prezbiteriju na Suhi, v cerkvi sv. Duha v Slovenjgradu (začetek 16. stoletja), v cerkvah v Radečah, na Jezerskem in Sopotnici ter v Turnišču in Godeščah.

V idejni krog poslednje sodbe spadajo tudi slike pametnih in nespametnih devic, kar se zlasti vidi na sliki v prezbiteriju na Suhi. Tudi naga deklica, ki jo vleče hudič v peklenko žrelo, na severni steni cerkve na Visokem spada sem.

Najbolj je ohranjena slika poslednje sodbe na Krtini, ki jo je naslikal slikar, ki je slogovno soroden Janezu Ljubljanskemu. Podobne slike poslednje sodbe najdemo tudi na Koroškem in v drugih alpskih deželah.

V krasnih reprodukcijah je tekst k slikam nazorno dopolnjen.

7. snopič

Slike o »Trpljenju Kristusovem«, ki spada med osnovne sestavine krščanske ikonografije, prinaša 7. snopič. V uvodu podrobno navaja avtor, kako se je razvilo slikanje Kristusovega trpljenja in nato našteva v Sloveniji obmejne spomenike pasionskih ciklov. Najvažnejši so trije veliki cikli: v rotundi na Selu v Prekmurju, v prezbiteriju cerkve sv. Duha v Slovenjem Gradu in v cerkvi sv. Petra nad Begunjami. Nato so kritično opisane posamezne slike ter njih umetniški in kulturni pomen. Reprodukcijske obravnave slik so, kakor vse reprodukcije tega velikega dela, na višku.

Tako je več ko polovica prvega zvezka o srednjeveškem slikarstvu pred nami in vedno jasnejša postaja slika celotnega dela. Vidi se, da je zasnova avtorja dr. Steleta odlično velika in da nam ustvarja delo, ki bo v ponos vsem Slovencem.

Zato pa naj tudi ne bo premožnejše hiše, ki ne bi imela dela: »Monumenta artis Slovenicae«.

Naroča se pri Akademski založbi in znaša naročnina Din 38.— na mesec.

15. zvez. Trgovsko-gospodarskega leksikona

Aprilski zvezek Trgovsko-gospodarskega leksikona za vsakogar vsebuje gesla od »Hiacint« do »Inserat«, ki pa se bo nadaljevalo še v prihodnjem zvezku. S 15. zvezkom je izšlo že 480 strani Trgovsko-gospodarskega leksikona in vedno bolj se vidi, da je delo dobro zasnovano, vsa gesla pa tudi temeljito obdelana. Pričakovanja, ki jih je stavil poslovni svet v Trgovsko-gospodarski leksikon, so se uresničila. To konstatiramo z zadoščenjem. Od važnejših gesel, ki jih razlaga 15. zvezek Trgovsko-gospodarskega leksikona za vsakogar, omenjamo: hipoteka (z vzorci računa hipotekarnega posojila pri posojilnicah in z različnimi drugimi gesli, ki so v zvezi s hipotekami, kakor hipotekarne obligacije, hip. konto, hip. kredit, hip. zavod, hip. jamstvo itd.). Od drugih gesel omenjamo: hiše trgovske, hišne preiskave, hmelj, Holandska, holandsko bankarstvo, hotel, hraničnice, hrast, hren, hruška, igra in stava, ilikviden, ilovica, ime, imovinski računi, imperial, import, impregnacija, indeks, indent, indigo, Indija, indikator, individualizem, Indokina, indosament, industrija alkohola, industrija v Jugoslaviji, informacijska pisarna, inkaso in inserat. Že navedba teh glavnih gesel dovolj jasno dokazuje, da je vsebina 15. zvezka bogata. Zato znova priporočamo Trgovsko-gospodarski leksikon.

Doma in po svetu

Bolgarski pevski zbor pri katedrali v Rusah je priredil v Ljubljani sijajno uspehi koncert, ki je znova dokazal, da se bolgarsko-jugoslovansko bratstvo vedno bolj utrjuje.

Zelo laskavo knjigo o Jugoslaviji je izdala nemška Akademija za vzhodno Evropo. Obrtniški kongres iz vse države se prične 18. junija letos v Beogradu.

Predsednik židovske cerkvene občine v Beogradu, odvetnik dr. Čelebanović, je bil aretiran zaradi zlorabe uradne oblasti.

Deficit italijanskega drž. proračuna se veča v zvezi z velikimi stroški za kolonije v Vzhodni Afriki, ki se cenijo na 620 milijonov lir. V desetih proračunskih mesecih so dosegli drž. dohodki 17.662 milijonov, izdatki pa 20.636 milijonov lir in znaša deficit od 1. julija l. l. do 30. aprila letos skupaj 2974 milijonov lir.

Grška vlada se dogovarja v Rimu, Parizu, Londonu in Berlinu glede svoje namere, da spet obnovi monarhijo.

Bivši vrhovni poveljnik rumun. orožništva general Dumitrescu je bil zaradi mnogih poneverb obsojen na pet let težke ječe in degradacijo.

Krupove tvornice v Essenu so dobile od Japonske koncesijo za gradnjo velike muničijske tvornice v Mandžuriji.

Českoslovaško-ruska pogodba, ki je bila podpisana prejšnji teden, je sestavljena samo v dveh izvodih in ne več v francoščini, kakor je bil doslej običaj za mednarodne pogodbe, marveč samo v ruščini in češčini.

Poljska vlada je podala formalno ostavko, ki je pa predsednik republike ni sprejel, ker uživa vlada njegovo popolno zaupanje.

Poljski sejm je sklican na izredno zasedanje, da obravnava in sprejme nov volilni zakon.

Na pomorsko konferenco v Londonu namerava Anglija povabiti tudi Rusijo, proti čemur pa je ostro nastopila Japonska.

Laval je izjavil predstavnikom tiska, da je imel »zelo zanimiv razgovor z generalom Göringom«.

Abesinski cesar je izdal dekret, s katerim se odpravlja suženjstvo v Abesiniji. To vešč, ki jo je objavil »Sunday Express«, je sprejela vsa angleška javnost z največjim zadoščenjem, ker vidi v njej jasen dokaz, da ima Abesinija trdno voljo, da s svoje strani stori vse za preprečenje vojne.

Abesinski zunanji minister je izjavil dopisniku »Sunday Times«, da je Italija koncentrirala na abesinski meji že 90.000 mož in 1000 letal, in da pride vsak mesec 10.000 vojakov v obe italijanski koloniji. Društvo narodov mora napeti vse sile, da se mu še posreči likvidirati napetost.

Na Portugalskem so skušali levičarji izvesti državni preobrat. Vendar pa je prišla vlada zaroti na sled in vse kaže, da je s tem nevarnost preobrata premagana.

Nemški narodni socialisti so začeli graditi v svojih domih podzemeljska pribežališča, ki bodo varna pred zračnimi napadi. Rjava hiša v Münchenu je že na ta način zaščitena z večkratnimi betonskimi in jeklenimi plastmi, ki so debele po več metrov.

Eden je na javnem shodu v Londonu govoril o nemški zahtevi, da se poviša številčno stanje nemške vojske na 550.000 mož, ker da je to potrebno zaradi vojne nevarnosti na vzhodu. Eden je dejal, da je ta strah popolnoma prazen, ker ne pozna države, ki bi zaradi svoje notranje zaposlenosti tako malo želela vojne ko sovjetska Rusija.

MacDonald je odbil ponujeno mu plemstvo, da more še nadalje ostati v spodnji zbornici.

Amerika je povzignila svoje poslaništvo na Kitajskem v veleposlaništvo. Isto je storila tudi Francija.

Polkovnik Lawrence, ki je izkazal med

svetovno vojno Angliji neprecenljive zasluge, je umrl zaradi rane, ki jo je dobil na glavi pri avtomobilski nesreči. Bil je ustanovitelj arabskega nacionalizma, ki kljub razedinjenju arabskih dežel po velikih sitah še vedno združuje ves arabski svet.

Dobave-licitacije

Pri ekonomskem oddelku Generalne direkcije drž. železnic v Beogradu bodo naslednje ofertne licitacije: dne 27. maja za dobavo steklenic za kisik, dne 28. maja za dobavo ponjav za pokrivanje vagonov, dne 12. junija pa za dobavo drv. — (Pogoji so na vpogled pri strojnem oddelku Direkcije državnih železnic v Ljubljani, »Ljubljanski dvor«, soba 194 vsak delavnik med 10. in 12. uro.)

Direkcija drž. železnic Subotica sprejema do 1. junija ponudbe o dobavi žice; do 15. junija pa o dobavi medenastega materiala.

Direkcija drž. rudnika Kakanj sprejema do 6. junija ponudbe o dobavi separatorja za olje.

Komanda pomorskega arzenala Tivat sprejema do 4. junija ponudbe o dobavi 825 kg špirta, 1000 m² krovne lepenke, 30.000 kg negašenega apna, raznega železa, vijakov, podložnih plošč, 400 m² linoleja in 400 kg lepila za linolej; do 5. junija o dobavi porcelanskih umivalnikov, ogledal in stekla, razne pločevine, ključavnice, šelaka, špirta, 200 m² linoleja in 150 kg lepila za linolej; do 6. junija o dobavi 3500 m brodskega kabla, razne žice itd.; do dne 10. junija o dobavi orodja; do 11. junija o dobavi železa, cevi in pločevine, 36 kg kavčukovih vrvic, 115 kg vijakov ter raznega lesa; do 13. junija o dobavi 300 vesel ter raznega elektrotehničnega materiala.

»Službeni list

kr. banske uprave Dravske barovine z dne 22. maja, objavlja: Pravilnik za izvrševanje zakona o nastanjanju vojske in mornarice — Izpremembo pravil orožniškega podpornega sklada — Izpremembe v pravilniku za izvrševanje zakona o vinu — Izpričbo izvozniskih potrdil za Českoslovaško — Razne objave sodišč in uradov ter razne objave.

Tržna poročila

Mariborski svinjski trg

Na svinjski sejem dne 17. maja 1935 sta bili pripeljani 102 svinji; cene so bile te: mladi prašiči 5—6 tednov stari Din 45—60, 7—9 tednov 70—90, 3—4 mesece 150—160, 5—7 mesecev 200—250, 8—10 mesecev 300 do 350; 1 kg žive teže 4—5,50, 1 kg mrtve teže 7,50—10. Prodanih je bilo 48 svinj.

Letošnji »Sofijski sejm« v Zagrebu

Zofijin sejm je bil letos precej slabo založen, ker je bilo slabo vreme. Cene se niso izpremenile.

Dogon: 10 bikov, 53 krav, 16 juncev in junic, 18 volov, 25 telet, 185 konj in žrebet, 29 prašičev in 94 pujskov. Cene: biki 3'25 do 4, mesarske krave 2'50—3, junice 2'75 do 3, za pleme 800—1000, voli l. vrste po 4'40, zaklana teleta 6—7, pitane svinje 7, nepitane 4'50, zaklane 10, prasci do enega leta po 9'50, pujski od sesca 45—50, zaklani kg 10—12, jagrjeta in ovce po 60—120, zaklani po 8—10 za kg, koze 7—8. Konji so se prodajali lahki do 5200, srednji do 6000, težki 7 do 8, jahalni do 4 tisoč, žrebeta po 850—1200, za zakol po 1'25—1'75 Din kg. Seno je bilo q po 55—65, drva po 50 do 60 dinarjev meter.

Zelenjadni trg v Novem Sadu

Novosadski trg je znar kot najvažnejši zelenjadni in sadni trg v Jugoslaviji in se z njega zalagajo vsa velika mesta. Letošnji

tržni dnevi pa že kažejo veliko pomanjkanje zelenjave. Iz Novega Sada poročajo, da se letos zaradi mraza obeta tudi skrajno slaba letina sadja v vsej Vojvodini. Zelenjava in sadje sta z veliko zanesljivostjo jela dosepevati na trg v malih količinah, tako da za izvoz v inozemstvo ne zadostujejo.

Cene so bile visoke: grah po 6—8 za kg, novi krompir 5—9, špinata 2'50—3 za kg, kumare kos po 2'50—3, kolerabe enako za šop, zelene papripe kos po 50 par do 60 par, zelena glavna solata 15—25 par, vrtna jagode po 12—16 dinarjev za kg, češnje 10—12. Piščanci so se prodajali par za 25—30 dinarjev.

Radio-Ljubljana

Petek, dne 24. maja: 11.00 Šolska ura: Ameriški Indijanci (dr. Valter Bohinec). — 12.00 Slavni tenoristi na ploščah. — 12.45 Poročila. — 13.00 Čas, vreme, obvestila. — 13.15 Kmečki trio (gg. Stanko, Gregorc, Nachförg). — 14.00 Vreme, spored, borza. — 18.00 Vesela gmajna (plošče). — 18.20 Tujsko-prometno predavanje (g. Joško Sottler). — 19.00 In pri večerji dober tek! — 19.30 Nacionalna ura. — 20.00 Obisk pri Bachu, Händlu in Brahmsu; izvajajo: prof. Pavel Šivic (klavir solo) in radijski orkester. — 21.30 Čas, poročila, spored. — 22.00 Narodna pesem (pojo: Ramškova, Neratova, Gostič in Janko, spremlja radijski orkester).

Sobota, dne 25. maja: 12.00 Brez oddiha, brez počitka, dokler ni končana bitka — plošč. — 12.45 Poročila. — 13.00 Čas, vreme, obvestila. — 13.15 Brez oddiha, brez počitka, dokler ni končana bitka — plošče. — 14.00 Vreme, spored, borza. — 18.00 Veselite se življenja. (Radijski orkester in plošče). — 18.40 Čas, poročila, vreme, spored, obvestila. — 19.00 Zunanji politični pregled (dr. Jug). — 19.30 Nacionalna ura. — 20.00 Meh za smeh in kratek čas! — (Za pestrost sporeda bodo skrbeli žane iz Ljubljane, Bitežnik Stanko, Bajde Ivan in radijski orkester). — 21.30 Čas, poročila, vreme, spored. — 22.00 Plošče.

Jakob Fligl ded.

Ljubljana

Igriška 10 — Telefon 33-53
Ustanovljeno 1864

Toplovodne, mrzlovodne instalacije
Stavbno in galanterijsko kleparstvo
Strelovski
Krovec lesocementnih streh

Veltrgovina kolonijalne in špecerijske robe

Ivan Jelačin

Ljubljana

Zaloga sveže pražene kave, mletih dišav in rudninske vode

Točna in solidna postrežba!
Zahtevajte cenik!